

ROLUL COMPETENȚELOR COMUNICATIVE ÎN ACTIVITATEA PROFESIONALĂ A JURIȘTILOR

Inga PUTINA, doctorandă, asistent universitar
(Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți)

The Summary

Professional activity of jurists, in addition to skilled knowledge, skills and special skills, knowledge required by most employees and the presence of psychological techniques so would ensure a high level of communication culture.

Jurist's activity is linked to direct contact with people. Consequently, one of the main directions of activity of lawyers is the communication function, which involves communication in terms of law regulating. Communication skills play an important role for the majority manifested in judicial staff, especially for lawyers, judges, prosecutors, prosecuting officer and other experts.

Competența de comunicare este văzută ca entitate distinctă în literatura de specialitate, ca una dintre cele mai importante funcții ale comunicării realizate la indivizi izolați, la grupuri și chiar la organizații. Noțiunea de competență de comunicare a evoluat foarte mult, înglobând astăzi domenii de cunoaștere din ce în ce mai vaste. În esență, prin competență de comunicare nu se înțelege volumul de cunoștințe despre limbaj deținute de un vorbitor, ci valoarea lor funcțională, generatoarea unei activități de interrelaționare. Totodată, comunicarea nu poate fi abordată în afara socialului și, în consecință, trebuie avută în vedere și dimensiunea integratoare a procesului. Științele educației au definit competența de comunicare în primul rând prin capacitatea de a activa cunoștințe, de a manifesta atitudini, de a le contextualiza în sfera interrelaționării.

Comunicarea reprezintă unul din instrumentele principale în activitatea profesională a juriștilor, care reprezintă un sistem complex de relații și interacțiuni dintre colaboratori și persoanele implicate în proces. Activitatea profesională a juriștilor, pe lângă cunoștințele calificate, priceperile și deprinderile speciale, solicită la majoritatea colaboratorilor cunoștințe psihologice cât și prezența tehnicilor de lucru ce ar asigura un nivel înalt al culturii comunicării.

La etapa actuală, pentru majoritatea colaboratorilor din domeniul judiciar, cunoașterea bazelor psihologiei constituie condiția necesară pentru o activitate profesională de succes. La acest capitol se înscriu și rolul competențelor comunicative în realizarea cu succes a activității profesionale [5].

Activitatea juriștilor este legată de contactul nemijlocit cu persoanele. În consecință, una din direcțiile principale de activitate a juriștilor constituie neîndoiește funcția comunicativă, care presupune comunicarea în condiții reglatoare de drept. Astfel, pentru unii din ei, de exemplu pentru anchetatori, o importanță deosebită o au competențele de comunicare care le oferă acestora posibilitatea să realizeze eficient interogatoriile. În ascultarea învinutului sau inculpatului, literatura de specialitate recomandă folosirea anumitor tactici și tehnici de interogare a căror aplicare implică neapărat prezența cunoștințelor psihologice și în mod îndubitabil prezența competențelor comunicative [4]. Ca reguli tactice generale în ascultarea propriu zisă se pot menționa următoarele:

- întrebările trebuie să fie concrete, să fie formulate clar și concis, să nu aibă două înțelesuri și să nu fie sugestive.
- întrebările să fie de așa natură încât, prin ele să nu se evidențieze problemele care interesează în mod deosebit urmărirea precum și nici importanța pe care ar avea-o, pentru cauza, răspunsurile date.
- întrebările se aranjează în așa fel încât să fie o noutate pentru învinuit;
- se recomandă ca întrebările care țin de esența cauzei să fie puse printre cele de importanță minoră;
- pentru verificare, după fiecare răspuns se pot pune întrebări de control.

Anchetatorul se deosebește de practicanții altor profesii prin faptul că zi de zi intră în contact direct cu fenomenele foarte diverse ale vieții, cu diferite caractere omenești, cu mobiluri, cauze și efecte ale acestora asupra altor oameni sau bunuri. Aceasta dezvoltă anchetatorului deprinderea de a descoperi repede veriga principală, un ascuțit simț de observație, o intuiție fină, atenție pentru amănunte, o bună memorare, înclinație spre raționamente și analiză logică.

Pe baza unei bune pregătiri psihologice, anchetatorul va conduce audierile în mod logic și consecvent. În abordarea bănuțului se disting trei momente importante:

- a) inițial se discută problematici neutre, prilej cu care organul de urmărire penală se familiarizează cu patternul psiho-comportamental al bănuțului pentru o problemă neutră;

- b) la un moment dat pe un ton ferm, interogativ, se schimbă registrul discuției asupra unei problematice fictive dar de aceeași gravitate cu problematica critică încă neabordată, cu prilejul discuției despre fapta fictivă, se observă matricea mimico-gesticulară a celui audiat și care este sincer afirmându-și nevinovăția;
- c) în finalul audierii se aduce în discuție problematica critică și se observă cu mare atenție comportamentul mimico-gesticular al celui audiat: dacă simptomatologia manifestată față de o situație pe care nu a comis-o se păstrează, atunci se poate estima aproape cert că cel audiat este nevinovat și în cazul cercetat. Dacă în raport cu problematica critica învinuitul prezintă modificări psiho-comportamentale atunci indicii credibilității pentru implicarea învinuitului în comiterea faptei sunt ridicați.

În literatura de specialitate sunt recomandate a fi respectate câteva reguli de intercomunicare care pot facilita stabilirea unui contact psihologic între anchetat și anchetator:

- primul act al învinuitului introdus în camera de audiere este să-l fotografieze pe viitorul sau adversar, deci anchetatorul trebuie să fie conștient de faptul că înainte de a fi ascultat va fi privit.
- exprimarea clară, în limbaj inteligibil interlocutorului, este obligatorie. Deși unii anchetatori sunt tentați ca la audierea infractorilor să utilizeze limbajul argotic, această metodă nu este recomandată. Distanța dintre cel care încalcă legea și reprezentantul societății trebuie să se evidențieze și prin diferența de limbaj folosit. Marcarea aceasta, prin modul de exprimare corect, subliniază prestigiul anchetatorului, chiar dacă el cunoaște și este bine să-l stăpânească, limbajul folosit în lumea interlopă. Jargonul infracțional trebuie să rămână apanajul infractorilor, anchetatorul trebuie să-și demonstreze superioritatea și printr-o exprimare corectă, literară, evident la nivelul puterii de înțelegere a bănuitului.
- cel anchetat trebuie încurajat prin flatare sau prin utilizarea unor formule generalizatoare.
- învinuitul trebuie să fie convins că este ascultat cu cea mai mare atenție, căci această atitudine exprimă respectul anchetatorului față de el.
- întrebările relevante trebuie puse la momentul optim, relatarea liberă trebuie realizată fără ca învinuitul să fie întrerupt, indiferent dacă anchetatorul observă sau nu un fals ori o încercare de inducere în eroare [1].

Adresându-se învinuitului, prin respectarea tacticii și strategiei de anchetare, anchetatorul trebuie să fie sever, dar corect, exigent, dar obiectiv, calm dar insistent.

Indiferent de manifestările învinuitului, anchetatorul va da dovadă de calm și răbdare, va evita gesturile și expresiile de supărare, de nemulțumire sau de enervare, atitudinea sa caracterizându-se prin impasibilitate dar nu prin slăbirea fermității. Intima convingere a anchetatorului, oricât de puternică ar fi, nu poate și nu trebuie privită ca o probă judiciară.

Competențele de comunicare au importanță nu doar pentru anchetatori, dar și pentru majoritatea colaboratorilor specialităților juridice, în special pentru avocați, judecători, procurori, comisari și alți specialiști.

Eficiența interacțiunii dintre anchetator și acuzat depinde în primul rând de contactul psihologic dintre ei. Profunzimea acestui contact, de obicei are tangențe cu nivelul la care s-a realizat. În cazul avocaților, comunicarea cu clientul este esențială bunei reprezentări. Un avocat trebuie să-și țină clientul la curent cu desfășurarea procesului și să explice informația de câte ori este necesar pentru a permite clientului să ia decizii corecte asupra reprezentării sale în proces. În anumite circumstanțe este justificat ca avocatul să nu comunice imediat informația clientului datorită efectelor pe care această comunicare le-ar putea antrena (de exemplu, în cazul în care e previzibil pericolul unei reacții imprudente a clientului).

În concluzie se poate de menționat că, practic, pentru toate profesiile juridice una din părțile principale de activitate constituie activitatea de comunicare și rolul competențelor comunicative, care lasă o amprentă tranșantă asupra tuturor participanților la procesul de comunicare și plasează profesiile juridice într-o categorie specială.

Referințe bibliografice:

1. Bogdan, Tiberiu, *Probleme de psihologie judiciară*, Editura științifică 1973.
2. Зельдович Б. З. *Психология и педагогика в профессиональной деятельности юриста*. М.: Издательство «Экзамен», 2003. 320 с.
3. Ивакина Н. П. *Профессиональная речь юриста*. Москва, 1997
4. Красникова Е. А. *Этика и психология профессиональной деятельности*. Москва: ФОРУМ: ИНФРА-М, 2004. 208 с